

ÅKE SANDBERG (RED)

Arbete och välfärd – ledning, personal och organisationsmodeller i Sverige

Lund, Studentlitteratur 2019

Carin Håkansta

Knappt trettio forskare har, under redaktionell ledning av Åke Sandberg, skrivit en imponerande och tung (i båda bemärkelse) bok: 547 sidor indelade i tre delar och 24 kapitel.

Min recension tar sin utgångspunkt i arbetsvetenskap och arbetslivsforskning. Kan boken användas som ”en grundbok om arbetslivet”, som Sandberg skriver i inledningen? Det korta svaret är ja. Boken är bred och tar upp många aspekter av arbetslivet. Dessutom är texterna välredigerade och välskrivna av en rad duktiga forskare. Flera av kapitlen kommer att fungera utmärkt som kurs- och referenslitteratur för studenter såväl som forskare. Jag har dock några invändningar som jag kommer till lite senare.

En av bokens stora behållningar är tre kapitel med breda och uppdaterade diskussioner om den svenska modellen. Fredrik Movitz, Åke Sandberg och Anders Kjellberg väver på ett kunnigt och skickligt sätt samman det komplexa mötet mellan vår gamla partsmodell och de moderna utmaningar som skakar modellen i dag, liksom följderna av detta på arbetslivet.

I bokens tredje del, ”arbetets organisation”, finns flera givande kapitel för oss arbetsvetare. En av godbitarna är kapitlet om kundintensiva serviceyrken, skrivet av Ann Bergman och Ylva Ulfsdotter Eriksson. Denna växande yrkesgrupp är ett angeläget område för forskning och kapitlet bidrar med såväl teoretiskt djup som nationell och internationell bredd. En

FÖRFATTARE

Carin Håkansta, Arbetsvetenskap, Handelshögskolan vid Karlstads Universitet och Enheten för arbetsmedicin, Institutet för miljömedicin, Karolinska Institutet, carin.hakansta@kau.se

annan godbit, och hyperaktuell i dagens arbetsliv, är kapitlet om det gränslösa arbetslivet skrivet av Gunnar Aronsson och Christin Mellner. I slutet av boken finns två kompletterande kapitel som tar upp ytterligare ett klassiskt tema för arbetsvetenskapen: motstånd på arbetsplatsen. Medan Roland Paulsen bidrar med en teorispäckad genomgång av olika motståndsdiskussioner, bidrar Jan Ch. Karlsson och Egil Skorstad med ett intressant kapitel om arbetarkollektivet.

Sammanfattningsvis är boken mycket bra och med rätta prisbelönad. Det finns dock några saker som skulle kunna förbättras. En av dem, och anledningen till att det dröjde flera månader innan jag öppnade boken, är den osexiga titeln. Varför Arbete & välfärd? I inledningen avslöjar redaktören att boken handlar om arbete, organisation, personal och ledning, produktiv välfärd, demokrati och goda arbeten i Sverige. Boken innehåller dock ingen välfärdsforskning alls med undantag av kapitlet skrivet av Irene Wennemo och ett kapitel om arbetslivet i välfärdsyrken. Därför blir det aningen svårbegripligt med en så ”sossig” ansats i en bok som (som tur är) inte i övrigt är politiskt ideologisk.

Ytterligare en av mina invändningar är att boken skulle ha kunnat vara aktuellare. Boken tog lång tid att framställa, vilket är rimligt med tanke på omfånget och antalet skribenter. Tyvärr har det bidragit till att boken är onödigt daterad med en hel del referenser och statistik från 2016. Om dessa referenser hade uppdaterats innan boken gick iväg till tryckeriet hade den känts ännu mer relevant än den gör nu.

Jag tycker även att arbetsmiljö fått en alltför styvmoderlig behandling. Kapitlet om det gränslösa arbetslivet är som sagt utmärkt. Kapitlet om arbetsmiljöstyrning av John Sjöström, Malin Bohlin och Lisa Schmidt är också mycket bra men ligger tyvärr gömt längst bak i delen om ledning och styrning i organisationer. Boken hade vunnit på att ha fler kapitel med arbetsmiljöfokus och problemet är inte att det saknas duktiga arbetsmiljöforskare i Sverige. Jag tror även att kapitlet om arbetsmiljöstyrning hade kommit mer till sin rätt i en annan del av boken med tanke på den nära kopplingen mellan den svenska modellen och arbetsmiljöarbete.

Till slut skulle jag ha föredragit färre kapitel med historiska återblickar. Såna skildringar finns redan och ”en grundbok om arbetslivet” borde, anser jag, fokusera på dagens arbetslivsproblem och hur de ska lösas. Förhoppningsvis kan bra böcker som denna entusiasmera en ny generation forskare att ta itu med problemen i dagens komplicerade arbetsliv.

Ur ett arbetsvetenskapligt perspektiv fungerar flera av kapitlen utmärkt som kurslitteratur. Boken torde även fungera utmärkt som referenslitteratur för beslutsfattare, myndigheter och arbetsmarknadens parter.

Sammanfattningsvis har Sandberg och hans medförfattare skrivit en mycket bra bok – tack! Om jag fick önska skulle en ny och omarbetad version tas fram snart med uppdaterade referenser, en sexigare titel, färre historiska skildringar, mer arbetsmiljö och helhjärtat fokus på arbete (inte välfärd).